

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. I. Prima pars quæsitæ resolvitur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

Nihilominus sententia negans videtur probabilior, & principis sui a statutis conformior: nam supra art. 4. ostendimus hominem lapsum non posse, absque speciali auxilio, præceptum dilectionis Dei ut authoris naturæ observare: Ergo nec potest absque speciali gratia peccatū omissionis hujus præcepti vitare. Diximus etiā supra valde probabile esse, hominem lapsum non posse quadam alia præcepta difficilia legis naturalis sine gratia adimplere, ut præceptum castitatis, urgente gravi tentatione & occasione, juxta illud Sapient. 8. *Scio quoniam aliter non possum esse continens nisi Deus det: cum enim huiusmodi actus sit arduus & difficilis, superat vires hominis infirmi*: Ergo similiter urgente gravi tentatione, homo lapsus non poterit, absque speciali auxilio, vitare peccatum luxurie, nec per consequens singulos actus peccati. Unde ad testimonia D. Thomæ dicendum est, vel ipsum loqui solum de peccatis quæ sunt contra observantiam præceptorum faciliū; vel si loquatur etiam de illis, quibus præcepta difficilia legis naturæ violantur, solum excludere necessitatem gratiæ habitualis, non verò auxilii specialis; ait enim: *Antequam hominis ratio, in qua est peccatum mortale, reparatur per gratiam iustificantem &c.* Ad rationem verò subjunctam concessio. Antecedente, nego Consequentiam: nam quod homo lapsus non possit sine gratia singula peccata mortalia vitare, non provenit ex parte objecti peccati, trahentis per modum naturæ, sed ex corruptione naturæ, & infirmitate potentiæ per peccatum debilitatæ, quæ non potest actus difficiles & arduos, etiam ordinis naturalis, elicere, nisi per gratiam roboretur & adjuvetur.

ARTICULUS VII.

Utrum ad nunquam peccandum venialiter requiratur speciale privilegium, & cui fuerit concessum?

S. I.

Prima pars quesiti resolvitur.

317 *D*ico primò: Homo in statu naturæ lapsæ, quantumcumque sit iustus & sanctus, non potest ex vi auxiliorum, quæ communi lege gratiæ annectuntur, omnia peccata venialia per totam vitam, vel per longum tempus vitare: sed ad hoc specialissimo auxilio, seu privilegio indiget. Ita communitè tenent Theologi cum S. Thomæ hic art. 8. licet Vega lib. 14. in Tridentinum cap. 21. repugnare videatur: docet enim posse quemlibet iustum, cum auxiliis quæ communi lege gratiæ annectuntur, abstinere toto tempore vitæ ab omni veniali, quamvis nullus id de facto fuerit consecutus. Durandus verò in 2. distinctione 28. quæst. 2. & Conradus hic art. 8. nostram conclusionem limitant ad peccata venialia quæ sunt ex indeliberatione, & asserunt alia quæ sunt venialia ex suo genere, sive ex objecto (ut furtum leve, mendacium iocosum, verbum otiosum) posse toto vitæ tempore absque speciali privilegio vitari.

318 *N*ostra tamen conclusio aperte colligitur ex variis Scripturæ testimoniis, quibus asseritur nullum esse iustum, quantumlibet gratiæ ornatum, qui aliquando non peccet: 2. Paralip. 6. *Nec enim est homo qui non peccet.* Jacobi 3. *In multis offendi-*

A *mus omnes.* Psal. 31. *Remissisti iniquitatem peccati mei: pro hac (scilicet peccati remissione) orabit ad te omnis sanctus.* Prima Joan. 1. *Si dixerimus quoniam peccatum non habemus, ipsi nos seducimus &c.* Quod testimonium explicans Concilium Milevitanum cap. 6. ait: *Quisquis sic accipiendum putaverit, ut dicat propter humilitatem dici nos habere peccatum, non quod vere ita est, anathema sit.* Et cap. 7. & 8. idem dicitur de verbis illis orationis Dominicæ: *Dimitte nobis debita nostra, illa scilicet dicere sanctos non solum pro aliis, sed etiam pro seipsis, & non solum humiliter, sed etiam veraciter.* In Tridentino etiam sess. 6. cap. 11. dicitur: *Licet in hac mortali vita, quantumvis sancti & iusti, in levissima saltem & quotidiana, quæ etiam venialia dicuntur, peccata quandoque cadant, non propterea desinunt esse iusti: nam iustorum illa vox est & humilis, & verax, dimitte nobis debita nostra.* Et postea ex eadem doctrina hanc definitionem confecit can. 23. *Si quis hominem semel iustificatum dixerit posse in tota vita peccata omnia, etiam venialia, vitare, nisi ex speciali privilegio, quemadmodum in Beata Virgine tenet Ecclesia, anathema sit.*

Favent etiam SS. Patres, præsertim Augustinus, variis in locis: nam lib. 1. contra duas Epistol. Pelag. cap. 14. hæc scribit: *Multi baptizati fideles sunt sine crimine; sine peccato autem in hac vita neminem dixerim, quantumlibet Pelagianum, quia hæc dicimus, adversum nos insensur & dirumpantur infamia: non quia aliquid peccati remaneat, quod in baptismo non remittatur, sed quia in nobis, in huius vitæ infirmitate manentibus, quotidie fieri non quiescunt, quæ fideliter orantibus, & misericorditer operantibus, quotidie remittantur.* Hæc est fidei Catholicæ sanitas, quam Sanctus ubique seminat Spiritus, non pravitas hæreticæ vanitas, & presumptio spiritus. Et libro de naturæ & gratiæ cap. 39. ait: *Si omnes sanctos & sanctas, dum hic viverent, congregare possumus, & interrogare utrum essent sine peccato, una voce clamarent: si dixerimus quia peccatum non habemus, nos ipsos seducimus, & veritas in nobis non est.* Unde de spiritu & litt. cap. ultimo asserit quod quamlibet, vel quantumlibet in hac vita poruerimus definire iustitiam, nullus in ea est hominum, qui nullum habeat omnino peccatum. Et de bono persever. cap. 2. *Tria sunt (inquit) quæ maximè adversus Pelagianos Catholica defendit Ecclesia: quorum est unum, gratiam Dei non secundum merita nostra dari. Alterum est, in quantumcumque iustitia, sine qualibuscumque peccatis in hoc corruptibili corpore neminem vivere. Tertium est, obnoxium nasci hominem peccato primi hominis, & vinculo damnationis obstrictum.* Denique idem S. Doctor toto libro de perfectione iustitiæ refellit quasdam Cælestii argutias, seu ratiocinationes, quibus astruere conabatur, posse nos in hac corruptibili vitæ, ad eam venire iustitiæ perfectionem, ut sine omni prorsus vivamus peccato; ostendens neminem id unquam assecutum, vel assecuturum, ne per gratiam quidem, quam Deus hic præcipuis etiam sanctis suis prestare sit solitus; cum Pelagius & Celestius libero id etiam tribuerent arbitrio. Unde cap. 4. sic ait: *Quia peccavit voluntas, secuta est peccantem peccatum habendi dura necessitas, donec tota sanetur infirmitas, & accipiat tanta libertas, in qua sicut necesse est, permaneat beatè vivendi voluntas, ita ut sit etiam benè vivendi, & nunquam peccandi, voluntaria sibi que necessitas.*

Similia docet Bernardus, præsertim in serm. 319 de

de cena Domini, ubi verba illa Christi expen-
diens. Qui lotus est, non indiget nisi ut pedes lavet, sic
ait: Lotus est qui gravi peccata non habet, cuius ca-
pitulum est intentio, & manus id est operatio & conver-
satio, mundum est: sed pedes, qui sunt anime affectiones,
sunt in hoc pulvere gradimur, ex toto mundi esse non
possumus, quam aliquando vanitati, aliquando volupta-
ti, aut curiositati, plusquam oportet cedat animus: vel
ad horam: in multis enim offendimus omnes. Huius-
que rationem supra assignaverat, dicens: In ca-
pitulum primi hominis cecidimus omnes: cecidimus autem
super acervum lapidum, & in luto; unde non solum
maginati, sed etiam vulnerati & graviter quassati
sumus: lavati quidem cito possumus, ad sanandum ve-
ra opus est curatione multā.

Eadem ratione utitur S. Thomas hic art. 8.
ubi sic discit: In quo quidem statu (naturæ la-
pse) potest homo abstinere ab omni peccato mortali,
quod in ratione consistit, non autem potest abstinere ab
omni peccato veniali, propter corruptionem infer. oris
appetitus sensualitatis, cuius motus singulos quidem
ratio reprimere potest (& ex hoc habent rationem
peccati & voluntatis) non autem omnes: quia dum
uni resistere nititur, fortassis alius insurget, & etiam
quia ratio non semper potest esse pervigil ad huiusmodi
motus vitandos.

Confirmatur & magis illustratur hæc ratio:
Ut homo iustus possit omnia venialia collectivè
etiam ad mortem cavere, necessariò sequitur,
quod vel ligetur, vel extinguatur fomes pecca-
ti: At ex vi auxiliorum, quæ communī lege
gratiæ annectuntur, nec ligatur, nec extingui-
tur fomes: Ergo ex vi illorum non potest homo
iustus omnia peccata venialia collectivè vitare.
Minor est certa: tum quia in sola Beatissima Vir-
gine, ob dignitatem matris, fomitis ligatio aut
extinctio agnoscitur à Theologis: tum etiam
quia in omnibus iustis manet rebellio appeti-
tus ad agonem, ut docet Tridentinum. Major
verò suaderetur: Nisi extinguatur, vel saltem li-
gatur fomes peccati, ex corrupto appetitu, &
ulcere concupiscenciæ, insurgunt frequentes
motus circa sensibilia, rationi non conformes:
At inter tot confictus non potest homo se im-
munem à peccato servare, nam quando uni resi-
stere nititur, alter insurgit, nec potest ratio esse
in continua vigilia: Ergo non nisi extincto aut
ligato fomite, potest homo iustus diu à peccato
veniali abstinere.

Dices, hanc rationem D. Thomæ probare
quidem, hominem iustum, sine speciali auxilio,
seu privilegio, non posse diu vitare omnia pec-
cata venialia, quæ defectu plenæ advertentiæ &
deliberationis committuntur, sed non convin-
cere de aliis quæ sunt cum plena deliberatione,
& quæ sunt venialia ex suo genere, sive ex ob-
jecto: Ergo homo iustus ista saltem absque spe-
ciali privilegio vitare poterit. Consequentia
manifesta est, Antecedens probatur. D. Thomas
ex defectu attentionis & vigiliæ probat homi-
nem non posse vitare omnia venialia: Sed defe-
ctus attentionis solum contingit in venialibus,
quæ sunt talia ex indeliberatione: Ergo ratio
D. Thomæ solum convincit de istis venialibus,
non verò de aliis quæ sunt venialia ex objecto,
& parvitate materiæ.

Propter hanc instantiam, Durandus & Con-
radus, ut supra retulimus, limitant nostram con-
clusionem ad sola venialia quæ sunt ex indeli-
beratione, & docent hominem, in statu naturæ
lapse, cum ceteris auxiliis gratiæ posse
Tom. II.

A vitare omnia peccata venialia ex genere, vel ex
parvitate materiæ: quam sententiam non im-
probabilem iudicant Patres ex nostris Thomi-
stis, ut Soto lib. 2. de natura & gratia cap. 4.
Martinez. Cariel, & Joannes a S. Thoma in
commentario huius articuli. Sed alia opinio, af-
ferens, nec etiam omnia venialia ex genere, aut
ex levitate materiæ, posse hominem iustum diu
vitare cum gratia, & auxiliis de lege ordinariis,
ei annexis, multò probabilior est: tum quia Scri-
ptura, Concilia, & Patres supra relati, absolute
loquuntur de peccatis venialibus, sine aliqua di-
stinctione: tum etiam quia ipsa quoque venialia
ex genere & levitate materiæ dicuntur quoti-
diana, quæ facile committuntur, & passim oc-
currunt viris iustis. Adde quod ratio D. Thomæ
etiam de istis convincit: etenim omnes peccati,
& deordinatio appetitus sensitivi, non solum est
causa, vel occasio, ut homo ex imperfecta deli-
beratione peccet, sed etiam iuste stante perfectā
deliberatione frequenter trahatur a passione ali-
qua appetitus ad consentiendum venialibus ex
genere aut parvitate materiæ, & quæ non semper
firmiter, etiam in levibus, rationi adhæreat. Unde
de ad instantiam negandum est Antecedens. Ad
cuius probationem dicendum, quod defectus
vigiliæ non est causa ad quæ omnia venia-
lia: sed radix & origo eorum traditur à Divo
Thoma ad præteritum, dum assignat pro huiusmodi
causa appetitum sensitivum non omnino san-
tum, seu rationi plenè non subditum: ex hoc e-
nim, tanquam ex vera & adequata causa, pro-
venit quod homo in natura lapsa omnia venia-
lia longo tempore vitare nequeat, prout ly *Om-
nia* claudit tam ea quæ sunt talia ex genere, quæ
ea quæ sunt talia ex subreptione: sicut contra in
statu integritatis, seu iustitiæ originalis, quia ra-
tione doni integritatis appetitus sensibilis erat
plenè rationi subditus, homo non solum poterat
vitare omne peccatum veniale, sed nec poterat
peccare venialiter, ut in Tract. de peccatis fuse
ostendimus.

Dico secundo: per parvum tempus, parvum
potest homo iustus, cum auxilio quod secundū
legē ordinariam datur, esse sine peccato veniali.
Probatur: Potest iustus per sacramentum po-
nitentiæ vel per ferventissimum charitatis actū,
consequi remissionem omnium venialium, &
aliquo tempore in hoc statu manere, cum non
semper occurrant occasiones peccandi, nec ap-
petitus sensitivus semper in actus deordinatos
prorumpat: Ergo potest iustus brevi aliquo tem-
pore esse immunis ab omni peccato veniali. Un-
de D. Hieronymus lib. 3. adversus Pelag. cap. 1.
versus finem, sic ait: Hoc & nos dicimus posse homi-
nem non peccare, si velit, pro tempore, pro loco, pro im-
becillitate corporeā, quandiu intentus est animus, quan-
diu chorda nullo vitio laxatur, in civitate, quod si pau-
lulum remiserit, quomodo qui adperso lumine lem-
bum trahit, si remiserit manus, statim reitid labetur, &
fluentibus aquis quo non vult duci, sic humana con-
ditio, si paululum se remiserit, discedit fragilitatem suā,
& multa se non posse cognoscit. Idem docet Augu-
stinus lib. de natura & gratia cap. 62. ubi etiam
in huius veritatis confirmationem, Ambrosium,
Chrysostomum, Hilarium, & alios SS. Patres
adducit. Faver etiam S. Thomas 3. p. quæst. 79.
art. 4. ad 2. ubi exponens illud Joan. 1. si dixerim-
us quia peccatum non habemus, ipsi nos seducimus
&c. ait: Hoc non est intelligendum, quoniam aliqua hora pos-
sit homo esse absque omni reatu peccati venialis, sed quia
vitam

74
vitam istam sancti non ducunt sine peccatis venialibus.

325 Sed difficile est assignare spatium temporis quo possit iustus abiquo veniali perseverare. Vega & Soro integrum diem assignant. Martinez ait aliquos sanctos fuisse in extasi per duos vel tres dies, in Dei amore & contemplatione persistentes, & rationabile esse, toto illo tempore eos ab omni veniali liberare. Cuiuslibet vero asserit viros iustos & sanctos ad summum posse per spatium trium vel quatuor horarum sine veniali permanere: tum quia facillimum est incidere in venialia ex subreptione: tum etiam quia Concilia & SS. Patres peccata venialia quotidiana appellant, quia quotidie committuntur. Unde Augustinus homil. 2. in Apocal. ait: Non tantum laici, sed etiam sacerdotes, una die esse non debent sine poenitentia, qui nullus dies est in quo homo possit esse sine peccato.

§. II.

Difficile argumentum solvitur.

326 Contra primam conclusionem obijci solet difficile argumentum, quod potest sic breviter proponi. Nullus peccat in eo quod vitare non potest, ut ait Augustinus lib. 3. de lib. arbit. cap. 18. At si homo in statu naturæ lapsæ indigeret speciali auxilio, seu privilegio, ad vitanda omnia peccata venialia, ea non posset vitare; cum Deus non sit paratus tale privilegium omnibus dare. Ergo non posset ei ad culpam imputari, quod omnia peccata venialia non vitaret.

327 Respondent aliqui, quod licet homo in statu naturæ lapsæ non possit omnia venialia vitare, ei tamen ad culpam imputatur quod omnia venialia non vitet, quia talis impotentia est ipsi voluntaria, saltem in capite, ratione culpæ originalis, ex qua fuit relicta.

328 Sed hæc solutio displicet: Primò quia licet voluntarium in capite ad culpam originalem sufficiat, ad culpam tamen, seu personalem (qualis est culpa venialis) requiritur voluntarium voluntate personæ, ut declarat S. Doctor in 2. dist. 30. quæst. 1. art. 2. in corp. his verbis: Oportet quod secundum hoc quod aliquid rationem culpæ habet, secundum hoc ratio voluntarij in ipso operatur: sicut autem est quoddam bonum quod respicit naturam, & quoddam quod respicit personam, ita etiam est quoddam culpa naturæ, & quoddam personæ. Unde ad culpam personalem requiritur voluntas personæ, sicut patet in culpa actuali, quæ per actum personæ committitur; ad culpam vero naturæ (id est originalem) non requiritur nisi voluntas in natura illa.

329 Secundò, si hæc solutio & doctrina valeret, sequeretur omnes motus sensualitatis etiam eos qui primò primi appellantur infidelitatem quoque negativam, ignorantiam invincibilem, esse peccata, & homini ad culpam imputari; cum hæc a peccato originali proveniant, subindeque in capite voluntaria sint. Sed hoc dici nequit, ut in distinctione de probabilitate articulo ultimo fuisse ostendimus. Ergo &c. Hæc ergo solutio ne rejecta.

330 Respondeo, ut peccata venialia imputentur hominibus iustis, non opus esse ut Deus det, aut paratus sit dare auxilium sufficiens ad vitanda omnia collectivè, sed satis esse, ut det auxilium ad vitanda omnia divisivè, & seorsim, ac in particulari; nam peccata semper se offerunt vitanda divisivè, & seorsim, ac in particulari, non vero simul & collectivè. Solutio est D. Thomæ supra quæst. 74. art. 3. ad 2. ubi sic ait: Corruptio se-

mitis non impedit quin homo rationabili voluntate possit reprimere singulos motus inordinatos sensualitatis, si præsentiat, puta divertendo cogitationem ad alia. Sed dum homo cogitationem ad aliud divergit, potest etiam circa illud aliquis inordinatus motus insurgere; sicut cum aliquis transfert cogitationem suam a delectationibus carnis, volens concupiscere motus vitare, ad speculationem scientiæ, insurgit quandoque aliquis motus inanis gloriæ impræmeditatus: & ideo non potest homo vitare omnes huiusmodi motus, propter corruptionem prædictam; sed hoc solum sufficit ad rationem peccati voluntarij, quod possit vitare singulos. Idem docet hic art. 8. in corp. his verbis: Huius (scilicet appetitus sensitivi) motus singulos ratio reprimere potest, & ex hoc habent rationem peccati & voluntarij, sed non omnes. Item 3. contra Genr. cap. 160. Licet (inquit) ille qui est in peccato, non habeat hoc in propria potestate quod omnino vitet peccatum, habet tamen nunc vitare hoc vel illud peccatum: unde quodcumque committit, voluntarie committit, & ita non immerito ei imputatur ad culpam.

331 Dices: Homo iustus non solum tenetur vitare singula peccata venialia, sed etiam omnia collectivè: Ergo cum nullus teneatur ad impossibile, opus est ut omnia venialia collectivè vitare possit, saltem cum auxilio gratiæ, quod Deus sit paratus conferre.

332 Respondeo non dari præceptum respiciens omnia venialia collectivè: etsi enim in scriptura præcipiatur in communi ut non peccemus, hoc tamen præcipitur ratione singulorum peccatorum, quæ tenemur vitare, quia (ut supra dicebamus) peccata semper se offerunt vitanda divisivè & seorsim, non vero simul & collectivè. Adhuc aliqui quod ut homo possit à Deo obligari ad totam collectionem peccatorum venialium vitandam, sufficit quod ad illam habeat potentiam physicam in vi gratiæ, ex communi lege paratæ, & ad singulæ collectionis potentiam moralem.

333 Instabis Homo habet naturalem necessitatem existendi in aliquo loco indeterminatè, cum libertate existendi in hoc vel in illo determinatè; & tamen non potest obligari ad non existendum in aliquo loco, & si de facto prohiberetur illi alicubi existere, non peccaret alicubi existendo, propter illam necessitatem. Ergo pariter si homo in ista naturæ lapsæ habeat necessitatem incidendi in aliquod peccatum veniale indeterminatè, etsi quodlibet in particulari possit vitare, non poterit obligari ad non peccandum venialiter.

334 Respondeo concessio Antecedente, negando consequentiam, & paritatem: duplex enim inter illud exemplum, & id de quo agimus, reperitur discrimen. Primum est, quod ex natura rei est necessarium hominem existere in aliquo loco; hoc enim provenit ex natura corporis, quod nequit esse extra omnem locum: at vero necessitas incidendi in aliquod peccatum veniale, non oritur ex natura rei, nec ex parte ipsorum peccatorum (illa enim sunt secundum se nata evitare) sed provenit ex infirmitate naturæ per peccatum originale corruptæ: esset autem durum aliquem obligare ad aliquid, secundum se & ex natura rei impossibile, live prohibere quod necessarium & ex natura rei debet evenire; secus vero id quod secundum se non est impossibile. Secundum discrimen est, quod in exemplo adducto illud commune quod necessitat, semper est conjunctum exercitio circa aliquod singulare determinatum.